

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Trávení volného času dětí a mládeže v Jirkově

Tematický výzkum

Zuzana Korecká, Erik Solovov

Říjen, 2024

Agentura
pro sociální začleňování

Dokument vznikl v rámci realizace projektu „Rozvoj systémů pro sociální začleňování_RSSZ“ reg. č. CZ.03.02.02/00/22_004/0000366. Projekt je spolufinancovaný z ESF ČR prostřednictvím OPZ+.

Terénní šetření realizovali: Adam Duffek, Zuzana Korecká, Luboš Sál, Erik Solovov

Kontakt:

Zuzana Korecká, Oddělení výzkumů a evaluace (zuzana.korecka@mmr.gov.cz)

Erik Solovov, Oddělení výzkumů a evaluace (erik.solovov@mmr.gov.cz)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah:

Manažerské shrnutí	5
Kontext a výzkumný problém.....	6
Metodologické ukotvení	6
Standardy výzkumné práce ASZ	8
Základní terminologie a statistické údaje	9
Výzkumy volného času dětí a mládeže.....	11
Trávení volného času dětmi ze SVL.....	12
Možnosti trávení volného času dětí a mládeže v Jirkově	13
Poskytovatelé volnočasových aktivit	13
Prostory a zařízení pro volný čas	19
Zapojení dětí a mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí do organizovaných volnočasových aktivit – shrnutí z pohledu poskytovatelů	24
Bariéry a příležitosti zapojení do volnočasových aktivit	24
Trávení volného času, potřeby a bariéry – perspektiva dětí a mládeže.....	27
Děti 10–14 let.....	27
Mládež od 15 let	28
Zapojení dětí a mládeže do organizovaných volnočasových aktivit.....	28
Co by děti a mládež chtěly v rámci volného času využívat	29
Shrnutí hlavních zjištění	30
Seznam literatury a zdrojů	32

Seznam tabulek

Tabulka 1 Organizace, úřady a služby, se kterými byly realizovány rozhovory	7
Tabulka 2 Cílová skupina dětí a mládeže	7

Seznam grafů

Graf 1 Počty dětí a mladých lidí v jednotlivých věkových skupinách v Jirkově (2021)	10
---	----

Seznam obrázků

Obrázek 1 Rampy v Olejomyšlenském parku	21
Obrázek 2 Pumptrack a workout hřiště v Olejomyšlenském parku	21
Obrázek 3 Dětské hřiště v Olejomyšlenském parku	22
Obrázek 4 Rampy Borek, ulice Krušnohorská u 4. ZŠ	22
Obrázek 5 Rampy Borek, ulice Krušnohorská u 4. ZŠ	23

Seznam zkratek

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování MMR ČR

APK – Asistent prevence kriminality

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DDM – Dům dětí a mládeže

MG – Městské gymnázium

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MP – Městská policie

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

NPI – Národní pedagogický institut ČR

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SPO – Společně posuzovaná osoba

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

UMT – Hřiště s umělým travnatým povrchem

ZŠ – Základní škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

Manažerské shrnutí

Výzkum se zaměřil na stávající možnosti v oblasti trávení volného času v Jirkově a identifikaci potřeb dětí a mládeže v této oblasti. Hlavní zjištění se týkají především těchto témat:

- Možnosti a způsoby trávení ne/organizovaného volného času dětmi a mládeží
- Dostupnost organizovaných volnočasových aktivit dětem a mládeži ze znevýhodněného prostředí
- Bariéry a příležitosti pro zapojení dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí z pohledu aktérů

Možnosti trávení volného času pro děti a mládež v Jirkově

Pravidelnou zájmovou činnost pro děti a mládež nabízí v Jirkově celá řada poskytovatelů. Potřebné informace lze najít na webových stránkách města nebo na webech jednotlivých organizací a zařízení. Obyvatelé Jirkova se mohou s řadou nabízených volnočasových aktivit seznámit na akcích spolupřátaných městem.

Kromě organizovaných volnočasových aktivit jsou dětem a mládeži v Jirkově k dispozici i prostory a zařízení určené pro trávení neorganizovaného volného času. Mladší děti si hrají nebo sportují obvykle v blízkosti bydliště, starší děti a mládež dochází za neorganizovanými volnočasovými činnostmi i do vzdálenějších lokalit v Jirkově nebo do Chomutova. V rozhovorech byly nejčastěji zmiňovanými místy Olejomlýnský park a rampy na Borku (skatepark u 4. ZŠ v Krušnohorské ulici).

Dostupnost volnočasových aktivit pro děti a mládež ze znevýhodněného prostředí

Podle výpovědí aktérů poskytujících v Jirkově organizovanou zájmovou činnost se děti a mladí lidé ze znevýhodněného prostředí do nabízených volnočasových aktivit příliš nezapojují.

Děti a mládež ze znevýhodněného prostředí ve větší míře navštěvují volnočasové aktivity organizované NZDM. Aktivity se odehrávají v blízkosti sídliště Nové Ervěnice, kde žije větší počet domácností ohrožených sociálním vyloučením. Další navštěvovanou aktivitou je fotbal, který personálně i finančně zajišťuje Městská policie Jirkov.

Bariéry a příležitosti pro zapojení z dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí z pohledu aktérů

Poskytovatelé volnočasových aktivit nepovažují nedostatek finančních prostředků na úhradu kroužků a dalších časových aktivit za bariéru pro zapojení dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí. Zásadní je podle nich absence podpory rodiny a nedostatek motivace k pravidelné docházce. Tyto děti a mládež jsou však schopny docházet do NZDM, kde se do volnočasových činností aktivněji zapojují. Je to možné vysvětlit jednak tím, že se nejedná o pravidelnou docházku a aktivity nejsou placené, ale také tak, že jim zařízení dokáže poskytnout bezpečné prostředí založené na vzájemné důvěře včetně možnosti odborné pomoci v případě potřeby.

Kontext a výzkumný problém

Výzkumná zpráva se věnuje tématu trávení volného času dětí a mládeže v Jirkově. Přestože se výzkum nezaměřoval výlučně na děti a mládež ze znevýhodněných rodin, je trávení volného času této skupiny sledováno s vyšší pozorností. Cílem výzkumu bylo zmapovat stávající možnosti a potenciály v oblasti trávení volného času ve městě na jedné straně a potřeby dětí a mládeže na straně druhé. Výzkum se zaměřil na následující témata:

- dostupnost a využívání volnočasových aktivit dětmi a mládeží (aktivity organizované i neorganizované),
- způsob trávení volného času dětí a mládeže (včetně nestrukturovaného volného času).

V souladu s tématem byly sledovány následující otázky:

- Jaké jsou možnosti trávení volného času pro děti a mládež v Jirkově?
- Jsou tyto možnosti dostupné dětem a mládeži ze znevýhodněného prostředí?
- Jaké jsou bariéry pro zapojení z dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí z pohledu aktérů i cílové skupiny?
- Jak děti a mládež tráví svůj volný čas?
- Jaké jsou potřeby dětí a mládeže z hlediska trávení volného času?

Zpráva z tematického výzkumu poslouží jako východisko pro činnost lokální konzultantky, pro tvorbu strategických dokumentů a kvalifikovanou diskusi aktérů angažovaných v tématu bezpečnost a prevence.

Metodologické ukotvení

Výzkum má kvalitativní charakter, je založený na rozhovorech a pozorování. Získaná data reprezentují perspektivu vybraných aktérů a jsou interpretací toho, jakým způsobem na danou problematiku nahlíží. Hlavní zdroj dat představovaly polostrukturované rozhovory, osloveny byly následující cílové skupiny:

- Zástupci organizací poskytujících volnočasové aktivity pro děti a mládež v Jirkově a relevantní lokální aktéři zaměřující se na práci s dětmi a mládeží nebo provozující zařízení pro volnočasové vyžití. Tyto rozhovory byly zaměřeny na zkušenosti s prací s dětmi a mládeží ze sledovaných skupin a na potřeby, očekávání a problémy spojené s volnočasovými aktivitami. Rozhovory byly prováděny buď osobně nebo telefonicky, u poskytovatelů volnočasových aktivit bylo rovněž využito dotazování prostřednictvím e-mailu (tento způsob se však neukázal být příliš efektivní a návratnost odpovědí byla nízká).
- Děti a mládež z Jirkova – dotazování proběhlo formou krátkých rozhovorů, které se uskutečnily na veřejných prostranstvích města.

Terénní šetření se uskutečnilo od června do září 2024. Celkem bylo realizováno 22 rozhovorů se 45 respondenty. Přehled provedených rozhovorů poskytují následující tabulky:

Tabulka 1 Organizace, úřady a služby, se kterými byly realizovány rozhovory

Název	Počet rozhovorů	Počet respondentů
NZDM Fontána (Ervěnice)	1	4
NZDM Zahrada (Pod Břízami, Chomutov)	1	2
ZŠ Nerudova (sociální pedagožka)	1	1
Městská policie (preventista, APK)	1	3
Odbor sociálních věcí a školství (vedoucí)	1	1
DDM Paraplíčko	1	1
ZUŠ Jirkov	1	1
MG a ZŠ Jirkov	1	1
Celkem	8	14

Tabulka 2 Cílová skupina dětí a mládeže

Místo realizace rozhovoru	Počet rozhovorů	Počet respondentů
Mlýnská ulice (srpen)	1	2
Olejomlýnský park (červen, srpen)	3	5
Sídlíště na Borku (srpen)	1	4
Rampy Borek (červen, srpen)	3	9
Červenohrádecká ulice (srpen)	1	1
u ZŠ Nerudova (září)	1	2
Ervěnická ulice (září)	3	6
Palackého ulice (září)	1	2
Celkem	14	31

Zpráva byla doplněna o data Českého statistického úřadu ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, a zjištění z dalších odborných publikací, zpráv a výstupů relevantních pro výše definované téma výzkumu.

Standardy výzkumné práce ASZ

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále také „ASZ“) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno dlouhodobým šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, karty checklistů a indikátorů sociálního vyloučení, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací.

Pro zajištění validity dat výzkumníci v ASZ při své práci využívají tzv. metodu triangulace zdrojů, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace min. 3 zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ASZ je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standardní použité metody v ASZ tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (deskresearch), skupinové rozhovory, příp. dotazníková šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Se sběrem a s analýzou dat končí výzkumníci v ASZ v momentě tzv. nasycení (saturace) dat. Nasycením se chápe jev, kdy již nepřicházejí nové informace či poznatky z terénu, naopak se objevují stále stejné vzorce a kategorie.

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie a statistické údaje

Volný čas

Volný čas je vymezován jako „čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností“ (Hofbauer, 2004, s. 13). Bývá kladen důraz na jeho vymezení jako „činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení“ (ibid). V této zprávě je volný čas chápán jednoduše jako doba, kterou děti a mládež netráví ve škole, budou sem tedy spadat veškeré aktivity, které probíhají mimo školu a nejsou spjaty s vyučováním, a zároveň nejsou aktivitami spojenými se základní péčí, jako je hygiena, jídlo, spánek atd. (viz také definice Friedlaenderová et al., 2022).

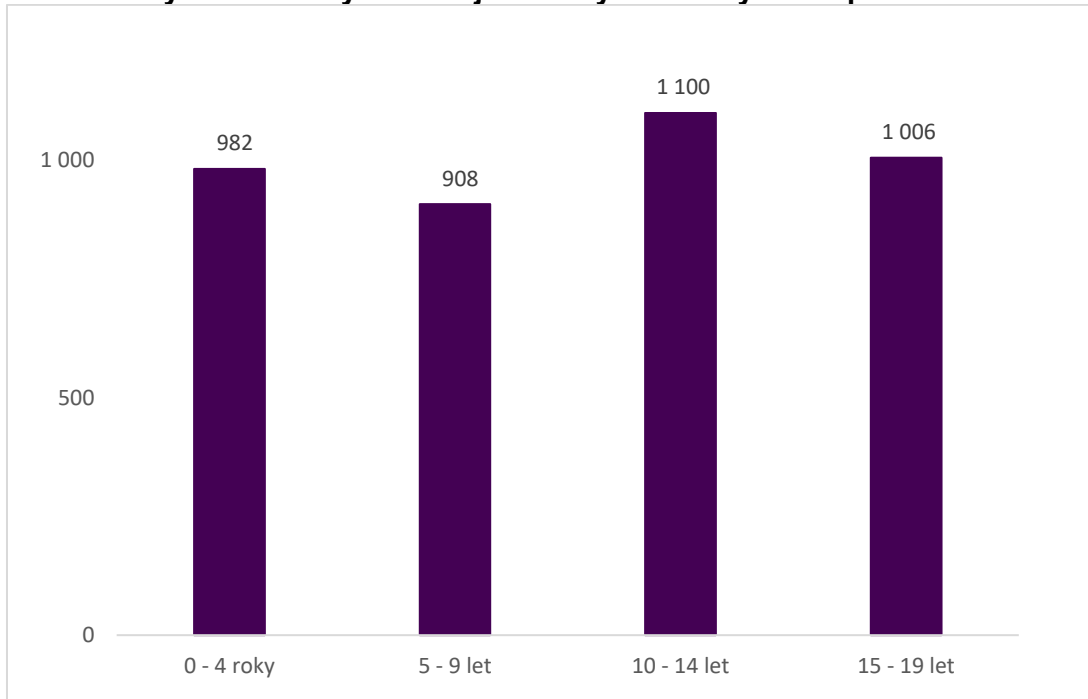
Zpráva se soustředí na rozdíly mezi různými věkovými skupinami (starší školní věk, mládež) a na dichotomii organizované volnočasové aktivity vs. neorganizované/nestrukturované volnočasové aktivity. Rozdíl mezi nimi je zpravidla v tom, že ty neorganizované oproti organizovaným probíhají „bez supervize dospělého, jasně dané struktury a strukturovaných cílů“. Jsou to činnosti jako setkávání s přáteli, hraní her na PC, sociální sítě, četba, hra, procházky apod. (Hamřík, 2022).

Přestože na volný čas dětí a mládeže má velký vliv rodina a vrstevnická skupina, ovlivňuje ho i stát prostřednictvím aktivit organizovaných v rámci školy nebo jinými institucemi (Krajská správa Českého statistického úřadu v Plzni, 2017).

Velikost skupiny dětí a mládeže v Jirkově

K 1. 1. 2024 žilo v Jirkově 19 323 obyvatel, z čehož děti do 14 let činily 2 990 osob a tvořily tak 15 % populace města. Údaje za jednotlivé věkové skupiny, jež zahrnují děti a mládež, jsou dispozici pouze ze Sčítání 2021 (viz Graf 1).

Graf 1 Počty dětí a mladých lidí v jednotlivých věkových skupinách v Jirkově (2021)

Zdroj: ČSÚ, SLDB

O počtu dětí žijících v sociálně znevýhodněných domácnostech mohou poskytnout bližší představu údaje o nezaopatřených dětech do 19 let mezi společně posuzovanými osobami příspěvku na živobytí. V roce 2022 bylo mezi společně posuzovanými osobami (dále také „SPO“) do 15 let 200 dětí a mezi SPO od 15 do 19 let 30 dětí. V roce 2023 bylo takových dětí do 15 let 201 a dětí od 15 do 19 let bylo 35 osob. V 1. čtvrtletí roku 2024 bylo mezi SPO 240 dětí do 15 let a 36 dětí od 15 do 19 let.

Při vymezení oblastí pro terénní šetření v SVL byly využity informace z tematického výzkumu Životní podmínky obyvatel SVL: Veřejný prostor a sociálně vyloučené lokality (Duffek & Jašek, 2021) a ze Situační analýzy (Korecká & Turnerová, 2021).

Výzkumy volného času dětí a mládeže

V roce 2021 realizoval v České republice reprezentativní výzkum zaměřený na trávení volného času mezi dětmi a mládeží ve věku 11–15 let Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. (Patočková, Čermák & Šafr, 2022). Cílem výzkumu bylo „zmapovat zapojení dětí staršího školního věku [...] do širokého spektra organizovaných i neorganizovaných volnočasových aktivit a vedle toho také problematiku spojenou s prožíváním volného času“. Výsledky výzkumu poukazují na poměrně značnou diferencovanost způsobů trávení a prožívání volného času dětí, zároveň ale autoři upozorňují na to, že tyto rozdíly souvisí do velké míry se socioekonomickým statusem rodiny, především pak vzděláním rodičů.

Z výzkumu vyplývá, že děti z rodin s nejnižším základním vzděláním a ze sociálně znevýhodněných rodin mají vůči svým vrstevníkům více volného času. Tento čas ale tráví méně s rodinou a více se svými kamarády venku:

Dvě třetiny těchto dětí se s kamarády nikdy neučí do školy a rovněž se s nimi méně, než ostatní vzájemně doma navštěvují a také nechodí tak často na narozeninové oslavy kamarádů. Méně také sportují, přibližně dvě pětiny z nich se nevěnují žádné pravidelné sportovní aktivitě. Tři čtvrtiny z nich nečtou (v ostatních rodinách je to jen 28 %). Více než polovina těchto dětí se neumí vyjádřit k nabídce organizované volnočasové činnosti ve škole, protože se o ni nezajímají (u ostatních je to zhruba desetina). Naproti tomu více času tráví s počítačem, mobilem nebo tabletem. Ve všední den je to v průměru 3 hodiny a 17 minut. Navíc mezi jejich rodiči je třikrát více těch, kteří množství času, jenž dítě stráví s ICT médii, vůbec neřeší (28 %). (Patočková, Čermák & Šafr, 2022, s. 9).

Nejčastěji zmiňovanou bariérou pro trávení volného času podle svých představ mezi dětmi i rodiči je finanční náročnost (významnější u rodin, které obtížně vycházejí s příjmem). Z výzkumu také vyšlo, že rodiče s vyšším socioekonomickým statusem více sledují a ovlivňují, co dítě ve volném čase dělá.

Autoři pak zdůrazňují, že vzhledem k tomu, jakou zásadní roli rodina hraje pro utváření motivací a rozvoj volnočasových kompetencí, měli by při nedostatečné podpoře ze strany rodiny tuto roli zastat pedagogové volného času. Odstranění finančních nebo prostorových bariér však považují za nedostatečné a jako klíčovou podporu považují „v nich vzbudit zájem a rozvíjet jejich osobnost s ohledem na osvojení různých aspektů volnočasové kompetence“.

Na oblast organizovaných volnočasových aktivit na základě dat z HBSC studie¹ se v letech 2018–2022 soustředil výzkum Fakulty tělesné kultury na Univerzitě Palackého v Olomouci (Hamřík, 2022). I zde autoři zaznamenávají, že do sportovních a uměleckých aktivit se jednoznačně více zapojují děti z „vysokopříjmových skupin“.

¹ Průběžně tuto oblast zkoumá mezinárodní studie Health Behaviour in School-aged Children (HBSC, více viz [HBSC study | Health Behaviour in School-aged Children study](#)).

Co se týče pozitivních efektů zapojení dětí do organizovaných volnočasových aktivit, předchozí výzkumy naznačují, že u účastníků organizovaných volnočasových aktivit bývá zaznamenáno lepší zdraví, školní výsledky, a naopak nižší výskyt rizikového chování.

Trávení volného času dětmi ze SVL

Na způsoby trávení volného času dětmi ze SVL byla zaměřena např. *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání* pro město Brno (Staveník & Stejskalová, 2019). Autoři upozorňují na segregované trávení volného času dětí ze SVL (dětí ze SVL dochází pouze do institucí nacházejících se přímo v SVL). A zaměřují se na bariéry bránící dětem ze SVL v zapojení do volnočasových aktivit odehrávajících se mimo SVL. Mezi faktory negativně ovlivňující návštěvnost zájmových kroužků autoři identifikovali cizost prostředí, neinformovanost, nedostatek financí, vysoké nároky a nezájem o volnočasové aktivity. Naopak mezi faktory podporující návštěvnost zájmových kroužků řadí důvěru, pozitivní zpětnou vazbu, přátelskou atmosféru, atraktivní náplň, možnost být součástí týmu a kolektivní úspěch.

Oblast volnočasových aktivit je i obsahem příručky Zbyňka Němce (2019) a kolektivu spolupracovníků o. p. s. Nová škola, která vychází z dlouhodobé zkušenosti škol v oblasti podpory pedagogické práce s žáky s potřebou podpory z důvodů sociálního znevýhodnění. Jedním z témat je činnost odpoledních klubů, které v praxi spojují doučování a volnočasové kroužky pro žáky škol. Vzhledem k tomu, že se často jedná o žáky, kteří nemají v mimoškolním čase dostupnou nabídku smysluplných mimoškolních aktivit, mohou se stát volnočasové aktivity a kroužky nabízené školou důležitou součástí jejich vzdělávání. Sumarizuje důvody, proč je dobré žáky se sociálním znevýhodněním do kroužků školy začlenit:

1. Pomocí mimoškolních aktivit dále rozvíjí školní vzdělání [...] 2. Je prevencí před nežádoucím trávením volného času u žáků, kteří se z různých důvodů nemohou účastnit jiných volnočasových aktivit. 3. Posiluje vztah ke škole jako instituci, ve které žáci – díky kroužku – zažívají zábavné a pro ně atraktivní aktivity (Němec a kol., 2014, 2019 in Němec 2019, s. 48–49).

NPI ČR ve své aplikaci *Zapojme všechny.cz* navíc ještě vyzdvihuje důležitost motivování a podporování dětí ze SVL do začleňování do „mainstreamových volnočasových aktivit (zájmových kroužků), aby tak nezůstávaly stále s dětmi ze stejné lokality, ale začlenily se do běžných vrstevnických skupin“ (Macková, 2020). Jako důležité to vnímají nejen kvůli rozvíjení jejich talentu a dovedností a navazování přátelských vazeb, ale i kvůli tomu, že se tak vymaní z mnohdy málo podnětného prostředí.

Na mapování volného času dětí a mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí v Chomutově se zaměřil výzkum *Každodennost a potřeby mládeže a mladých dospělých ohrožených sociálním vyloučením* (Charvát, 2019).

Možnosti trávení volného času dětí a mládeže v Jirkově

Následující text mapuje možnosti trávení volného času dětí a mládeže v Jirkově a přináší základní přehled poskytovatelů organizovaných volnočasových aktivit a výčet aktivit, které nabízejí. Děti a mládež mají možnost využívat nabídku aktivit také v sousedním Chomutově. Kapitola zahrnuje rovněž základní informace o nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež (dále také „NZDM“), které jsou navštěvovány dětmi a mladými lidmi z Jirkova. NZDM jsou primárně sociální službou, ale z hlediska trávení volného času dětí a mládeže hrají významnou roli. Z tohoto důvodu je v závěru kapitoly věnován prostor též aktivitám městské policie.

Poskytovatelé volnočasových aktivit

Dům dětí a mládeže Jirkov “Paraplíčko“

Dům dětí a mládeže (dále také „DDM“) v Jirkově byl zřízen 1. 1. 1996 a je jednou z hlavních organizací ve městě, která se soustředí na zájmové aktivity pro děti a mládež. Nabízí však i aktivity pro dospělé. Dominantní činností je především zájmové vzdělávání. DDM realizuje pravidelnou zájmovou činnost, tedy kroužky, a rovněž prázdninovou činnost, jako jsou letní pobytové nebo příměstské tábory.

Budova DDM se nachází na adrese Školní 1725, nedaleko od Městského gymnázia a základní školy Jirkov. Své kroužky DDM zajišťuje hned na několika místech: DDM Paraplíčko 1, DDM Paraplíčko 2, Hasičárna Jirkov, 2. ZŠ Jirkov, 4. ZŠ Jirkov. Některé kroužky se konají i mimo Jirkov, například v Kulturním domě Vysoká Pec či v obci Strupčice.

Pro školní rok 2024/2025 dle webových stránek DDM nabízí značný počet různých kroužků pro několik věkových skupin (3D dílna a virtuální realita, bojová umění a sebeobrana, dramatický kroužek, hraní na hudební nástroje, jóga, influenceři, keramika, nauka o zvířatech, stolní hry, dílny, malý záchranář, Hrajeme si s babičkou, tancování, mediální a fotografický kroužek, zábavné vaření/pečení, Nerf Army či základy programování).

Většina kroužků se pohybuje v cenovém rozpětí 500–600 Kč za pololetí. DDM také nabízí kroužky, které se pohybují v rozpětí 150–250 Kč za pololetí.

Sportovní organizace a kluby

VEKI Boxerský klub Chomutov z.s

Cvičení boxerského klubu Veku probíhá na základní škole v Chomutově, na adrese Zahradní 5265. Z webových stránek klubu se lze dozvědět, že klub se pomocí boxu pokouší podpořit integraci romských dětí a dětí jiných národností.

Co se týče ceny, je uvedeno, že vedení klubu si je vědomo skutečnosti, že rodiče dětí nemusí mít finanční prostředky na to, aby mohli své dítě do klubu posílat, a uvádí, že tréninky pro děti a mládež budou finančně přijatelné. Společně s tím uvádí, že již v minulosti došlo k pozastavení činnosti klubu při pokusu financovat klub bez finančních příspěvků od rodičů. Z této zkušenosti se již poučili a snaží se najít partnery, aby k podobné situaci znovu nedošlo. Klub také klade důraz na své stanovy a od roku 2004 nedošlo k tomu, aby bylo členovi klubu za porušení stanov pohroženo ukončením činnosti v klubu.

DKH Atletika Jirkov

Organizace DKH Atletika Jirkov vznikla v roce 2007 a v současné chvíli se zaměřuje na trénink atletiky a organizaci sportovních aktivit a soutěží pro školy. Společně s tím také pořádá outdoorové a indoorové volnočasové pohybové aktivity a aktivity v přírodě se zaměřením na tábornické dovednosti.

Věková kategorie, se kterou organizace pracuje, se pohybuje ve věkovém rozpětí 5–7 let, 8–9 let a 10–11 let. Tréninky jsou rozděleny na dvě části: hlavní část probíhá dle věku a úrovně dovedností, závěrečná část probíhá společně. Tréninky probíhají dvakrát týdně, v pondělí od 15:30 do 17:00 na hřišti Krušnohorská Jirkov (letní období) a ve čtvrtek od 15:30 do 16:30 v tělocvičně ZŠ Jirkov (zimní období). Cena tréninků za rok činí 3 000 Kč.

Florbal Jirkov, z. s

Klub byl založen s cílem poskytovat sportovní vyžití pro všechny věkové kategorie. Nabízí možnost přidat se k jedné z osmi kategorií dle věku: Muži (19 let a více), Junioři (17–18 let), Dorost (15–16 let), Starší žáci (13–14 let), Mladší žáci (11–12 let), Elévové (9–10 let), Přípravka (7–8 let), Mini přípravka (5–6 let). Tréninky každé věkové kategorie probíhají v jedné z hal základních škol v Jirkově (Budovatelů, Studentská, Nerudova, Městské gymnázium a základní škola Jirkov). Klub také pořádá plaveckou část pro věkové kategorie Přípravka, Elévové, Starší a Mladší žáci, která se koná na adrese Studentská 1427, Jirkov, s trváním zhruba hodinu.

SK Ervěnice – Jirkov z.s

SK Ervěnice sídlí na adrese Žižkova 1399, Jirkov. V průběhu let SK Ervěnice převzal v roce 2009 klub Slovan Jirkov a v roce 2013 TJ Kyjice Jirkov. Dále v roce 2014 vzal klub pod svá křídla také šachisty Jirkov, odkud také došlo ke změně názvu klubu na SK Ervěnice-Jirkov. Díky sloučení SK Ervěnice zaznamenal velké navýšení členů, především v oblasti mládeže. Klub klade velký důraz na mládež a také se pyšní tím, že má v klubu přes 300 aktivních dětí a patří v Ústeckém kraji mezi kluby s největší mládežnickou základnou. V současné chvíli má klub tři oddíly: A-tým, B-tým a mládež. Tréninky probíhají na dvou hřištích – první stadion je v ulici Žižkova 1399, druhý je umístěn nad nákupním střediskem Tesco.

1. SK Jirkov

V Jirkově působí také fotbalový klub. Mnoho veřejně dostupných informací o něm není, ale z náborového plakátu lze zjistit, že klub v současné chvíli nabírá členy z ročníků narozených v letech 2008–2012. Tréninky se konají na fotbalovém areálu Březanec. Klub nabízí sportovní vyžití, sportovní vybavení a pořádá fotbalové tábory. Dle informačního systému České unie sportu (ČUS) lze dohledat, že klub má jak oddíl pro fotbal, tak i pro cyklistiku.

Klub stolního tenisu Jirkov, z.s

Klub nabírá mládež do přípravky od září do konce dubna, vždy v úterý a ve čtvrtek od 16:00 do 17:00. Na nábor stačí dětem sportovní obuv a sportovní oblečení. Klub vybírá děti ve věku od 7 do 13 let s pohybovými a zdravotními předpoklady. Děti, které projdou nábořem, budou zaregistrovány do klubu a následně připravovány pro závodní činnosti (okresní a krajské turnaje). Pokročilá mládež později trénuje společně s dospělými, přičemž tréninky jsou

plánovány individuálně. Později může pokročilá mládež hrát na okresních a krajských soutěžích. Tréninky přípravky probíhají souběžně s nábory, každé úterý a ve čtvrtek od 16:00 do 17:00. Členské příspěvky pro mládež pingpongové školičky pro sezónu 2024–2025 jsou stanoveny na 2 200 Kč za rok.

Sportovní klub policie Hvězda Jirkov

Setkání tohoto karate klubu probíhají na 3. ZŠ v ulici Nerudova v Jirkově. Dle sociálních sítí (Facebook) klub od 9. 9. 2024 pořádá každé pondělí a středu od 17:45 do 18:00 nábor nových členů. Klub přijímá členy se spodní věkovou hranicí 6 let, horní věková hranice není nijak omezená. Tréninky probíhají dvakrát týdně, a to v pondělí a ve středu od 18:00 do 19:30.

The Team Jirkov

The Team Jirkov je taneční klub, který nabízí několik tanečních kurzů. Pro začátečníky je k dispozici kurz pro nejmenší (3–5 let), který se koná dvakrát týdně, každé pondělí a středu od 16:00 do 17:00. Dále klub nabízí kurz pro dívky (6–12 let), který probíhá každé úterý a čtvrtek od 16:00 do 17:00. Pro pokročilé tanečnický klub nabízí tři skupiny: Děti Masters (9–12 let), JVK+HVK Masters (od 13 let) a Mini Masters (6–8 let). Všechny tři skupiny mají tréninky dvakrát týdně, které probíhají ve 4. ZŠ Krušnohorská 1675, Jirkov.

Hraničář Jirkov

Hraničář Jirkov je skautské středisko se sídlem na adrese Vinařická 395, Jirkov. Umožňuje dětem a mládeži pravidelně se setkávat, jezdit na výpravy a účastnit se letního tábora. Středisko tvoří sedm oddílů: Benjamínci (od 5 let), Světlušky (pro dívky od 7 let), Vlčata (pro chlapce od 7 let), Skautky (Andromedy, dívky od 11 let), Skauti (Dravci, chlapci od 11 let), Roveři a Rangers (chlapci a dívky od 15 let). Skautský klub se snaží, aby jeho členové aktivně a smysluplně trávili čas se svými vrstevníky v přírodě, učili se nové věci a společně rozvíjeli osobní zodpovědnost a své schopnosti.

Základní umělecká škola Jirkov

ZUŠ nabízí umělecké vzdělání v oborech výtvarném, hudebním, literárně-dramatickém a tanečním. Ve výtvarném oboru se žáci seznamují a zdokonalují v kresbě, malbě, grafice, modelování a dekorativní tvorbě. Mimo to si mohou vyzkoušet i tvorbu na netradiční materiály (sklo, porcelán, hedvábí). Žáci mají možnost prezentovat své výtvary v Galerii dětí, kde se pravidelně konají výstavy. Uchazeči jsou vybíráni na základě talentové zkoušky, která se ve výtvarném oboru skládá z kompozice (rozvržení prvků na danou plochu), barevného cítění (intuitivní kombinování barev) a znázornění lidské postavy (figura zakomponovaná do tématu). Hudební obor je největším oborem na škole; navštěvuje ho přibližně 400 žáků, které učí téměř 30 učitelů. Samotný obor je rozdělen do několika stupňů. Přípravné studium I. stupně je určeno pro žáky od 5 let a má maximálně dva ročníky. Následuje základní studium I. stupně, které má 7 ročníků a je určeno pro žáky od 7 let. Základní studium II. stupně má 4 ročníky a je určeno pro žáky od 14 let. Studium pro dospělé má maximálně 4 ročníky. Součástí studia I. stupně je povinná hudební nauka, a to v rozsahu 5 let. Pro přijetí je nutné složit talentovou zkoušku, která se skládá z intonace (jednoduché písně dle výběru samotného dítěte), rytmu

(vytleskávání rytmu písničky) a hudební paměti (zpívání tónů, které předehrál/předzpíval učitel).

Literárně-dramatický obor přijímá žáky od 6 let do přípravného studia, které trvá maximálně 2 roky. Studium I. stupně je určeno pro žáky od 8 let a trvá 7 let. Základní studium II. stupně má 4 ročníky a je určeno žákům od 14 let. Studium pro dospělé má maximálně 4 ročníky. V tomto oboru se žáci učí doprovodné pohádky k výchovným koncertům pro MŠ a ZŠ. Vstup do oboru je podmíněn talentovou zkouškou, která se skládá ze 3 částí: hudební cítění (vytleskávání rytmu, chůze a poskoky do rytmu, zazpívání zahraného tónu), správná výslovnost a artikulace (opakování vět, zjištění vady řeči, jednoduchá věta potichu a nahlas) a pohybové schopnosti.

Do přípravného studia tanečního oboru I. stupně jsou přijímáni žáci od věku 5 let a studium trvá maximálně 2 roky. Základní studium I. stupně trvá 7 let a je určeno žákům od 7 let, zatímco studium II. stupně trvá 4 roky a je určeno žákům od 14 let. Studium pro dospělé trvá 4 roky. Taneční obor nabízí klasický balet, lidový tanec, country, současné taneční techniky a step. Vstup do tanečního oboru je podmíněn talentovou zkouškou, která zahrnuje splnění tří kritérií: rytmus (vytleskávání rytmu nebo slabik), koordinace a pohybová paměť (opakování prvků, které učitel předvádí) a fyzické předpoklady k tanci (držení těla, celková pružnost a flexibilita).

Základní škola Jirkov, Studentská 1427 (2. ZŠ)

2. ZŠ Jirkov, sídlící na adrese Studentská 1427, nabízí svým žákům hned několik kroužků. Například florbal, kterého se mohou zúčastnit všechny ročníky školy. Dále se 1.–3. ročníky mohou zúčastnit Mini volejbalu. Pro další konkrétní třídy jsou kroužky následující: DPS Sedmikrásky, pěvecko-instrumentální kroužek I–II, angličtina, matematika, volné práce na PC a lezecký kroužek. Většina kroužků se koná v prostorách školy, v tělocvičně či učebnách; jedinou výjimkou je lezecký kroužek, který se koná v lezecké aréně Jirkov.

Základní škola Jirkov, Nerudova 1151 (3. ZŠ)

3. ZŠ Jirkov nabízí svým studentům kroužky, které jsou všechny zcela zdarma a probíhají v prostorách školy. Mezi kroužky, které škola nabízí, patří: Legoklub, čeština pro ukrajinské děti, doučování ČJ+M, Malý technik, badminton, tvořivé a sportovní činnosti, deskové hry, ČJ a M hravě, míčové hry, ruční práce a dílny, minivolejbal, LEGO, jóga, IT kroužek a informatika, volejbal a sálová kopaná.

Městské gymnázium a Základní škola Jirkov, Krušnohorská 1675 (4. ZŠ)

Městské gymnázium a Základní škola Jirkov nabízí několik zájmových útvarů. Ve školním roce 2023/2024 bylo pro žáky nabídnuto několik útvarů, například: Angličtina pro nejmenší, Dramaťák, Florbal, Kroužek ČJ a matematiky, Míčové hry, POP sbor, Povídalek s myškou, Sálová kopaná, Tvoříme z papíru, Volejbal a volejbalová akademie, Vyrábíme z papíru, Výtvarné tvoření, Zumba. Všechny zájmové útvary jsou rozděleny dle ročníků, většina útvarů probíhá na pravidelné bázi a koná se před vyučováním či po něm. Některé útvary, například Výtvarné tvoření, se konají jednou za dva týdny.

Armáda spásy – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Fontána

Činnost nízkoprahového zařízení Armády spásy pro děti a mládež probíhá na dvou adresách: Ervěnická 1147 a Školní 1727 v Jirkově. Nízkoprahové zařízení zajišťuje nabídku společensky žádoucího naplnění volného času pro děti a mládež ve věku od 6 do 16 let. Všem uživatelům je služba k dispozici bez jakéhokoli poplatku.

Uživatelům jsou poskytovány následující služby v těchto oblastech:

1. Oblast výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti: **zajištění podmínek pro přijatelné volnočasové aktivity**, pracovní výchovná činnost s dětmi, nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností, zajištění podmínek pro přiměřené vzdělávání.
2. Oblast zprostředkování kontaktu se společenským prostředím: v této oblasti se aktivity zaměřují na lepší orientaci ve vztazích odehrávajících se ve společenském prostředí (návštěva knihovny, poznávací vycházky do města a okolí).
3. Oblast sociálně terapeutické činnosti: v této oblasti se především klade důraz na rozvoj či udržování osobních a sociálních schopností a dovedností, podporující sociální začleňování osob skrze besedy a přednášky, individuální rozhovory s uživateli.
4. Oblast pomoci při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí: zde probíhá například pomoc s vyhledáváním vhodné školy, vyplňováním přihlášek či pomoc při obnovení/upevnění kontaktu s rodinou.
5. Oblast doplňkových poskytovaných služeb: zde se například poskytují křesťanské programy.

Charita Most – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Zahrada

NZDM Zahrada poskytuje své sociální služby na adrese Pod Břízami 5321, Chomutov 43004, primární cílovou skupinou jsou děti a mládež od 6 do 26 let, které jsou ohrožené společensky nežádoucími jevy. Především se jedná o děti a mladé lidi, kteří se nemohou nebo nechtějí zapojit do standardních volnočasových aktivit, dávají přednost neproduktivnímu trávení volného času, a mají životní styl, díky kterému se dostávají do konfliktů, který je ohrožující pro ně samotné nebo pro jejich okolí. Cíle služby jsou následovné:

1. Motivovat ke vzdělání: pomoc s přípravou do školy, výběr SŠ, prevence záškoláctví, vhodná volba povolání.
2. Zajistit bezpečné prostředí a podmínky pro řešení konfliktů a nepříznivých životních situací, snížit rizika, vyplývající z konfliktních společenských situací, specifického způsobu života a rizikového chování a jednání.
3. Podpořit začleňování do skupin vrstevníků a do společnosti.
4. Zlepšit orientaci ve společenském prostředí, podpořit aktivní přístup, samostatnost, vlastní odpovědnost a rozvoj osobnosti.
5. Směřovat ke zlepšení pozice na trhu práce.
6. **Motivovat ke smysluplnému trávení volného času.**
7. Poskytnou nezbytnou psychickou, fyzickou a právní podporu, pomoc při zvládnutí zátěžového období dospívání (rozpad rodiny, problémy se školou, obtížné události mezi vrstevníky).
8. Zapojit se aktivně do dění v komunitě.

Městská policie Jirkov se aktivně podílí na prevenci kriminality a vzdělávání dětí prostřednictvím různých aktivit a programů. Dále Městská policie s využitím prostředků z Ministerstva vnitra zajišťuje víkendové pobyty pro děti ze sociálně vyloučených lokalit. Městská policie také pořádá krátkodobé pobytové akce v rámci projektu „V kolektivu bez agrese a šikany“, kdy v září 2024 společně s žáky 6. a 7. tříd ze ZŠ Nerudova a ZŠ Krušnohorská vyjeli na krátkodobý pobyt do hotelu Svahová. Hlavním cílem bylo zaměřit se na chování dětí v různých situacích, předcházet jejich rizikovému chování, eliminovat fyzické i psychické násilí a agrese, ale také zdůraznit důležitost vzdělávání. V rámci projektu „Zapoj se a sportuj“, který slouží jako prevence kriminality, probíhá každou neděli v tělocvičně Městského gymnázia a Základní školy Jirkov v Krušnohorské ulici fotbalová aktivita pro chlapce ve věku 15–20 let.

Prostory a zařízení pro volný čas

- **Olejomlýnský park:** V parku jsou k dispozici dopravní hřiště, lanovka, pumtrack, u-rampy, lanová pyramida, in-line dráhy, hřiště pro nejmenší, street workout a veřejné ohniště. Vše kromě veřejného ohniště a grilloviště je volně k dispozici bez časového omezení. Využívání veřejného ohniště a grilloviště je možné v čase od 7:00 do 22:00.
- **Areál Červený hrádek:** Areál spravuje bytový odbor MěÚ Jirkov. V areálu je možné ubytování v 18 čtyřlůžkových chatkách (900 až 1000 Kč za noc), autokemp s možností připojení elektřiny, karavan pro 4 osoby (600 Kč za noc), obytný přívěs (290 Kč za noc) a celodenní stravování v restauraci a bufetech. K dispozici je také koupaliště: děti do 6 let (10 Kč za den), děti 6-15 let, senioři, ZTP (50 Kč za den), dospělí (70 Kč za den). Dále je v areálu prostor pro tenis, volejbal, minigolf a kopanou.
- **Lezecká aréna Jirkov:** Aréna nabízí padesát lezeckých linií a 150 cest, přičemž jsou zde linie jak pro začátečníky (ti jsou povinně při první návštěvě pod dohledem instruktora), tak pro pokročilé, od 7 m do 13 m výšky. V budově je také k dispozici kavárna, přístupná pro širokou veřejnost. Letní otevírací doba je úterý až čtvrtek od 16:00 do 21:00, neděle od 10:00 do 20:00. Otevírací doba (podzim-zima) arény je pondělí až pátek od 15:00 do 21:00, sobota od 12:00 do 21:00, neděle od 10:00 do 20:00. Cena pro dospělé je 180 Kč, studenti 150 Kč, děti do 15 let 130 Kč, rodinné vstupné 390 Kč. Možné je také zakoupit permanentky, které jsou rozděleny na dvě kategorie: na 10 vstupů (1 400-1 800 Kč) a celoroční (5 000-11 400 Kč).
- **Víceúčelové sportovní hřiště:** Provozovatelem je Městské gymnázium a základní škola Jirkov (4. ZŠ). K dispozici je hřiště pro kopanou, 6 atletických drah (2 po délce 350 m a 4 po 60 m), sektor pro skok daleký, trojskok s rozběžištěm a sektor pro vrh koulí. Dále jsou k dispozici 2 víceúčelová hřiště pro tenis, volejbal a košíkovou. Sportovní hřiště není volně přístupné; pro vstup je nutné kontaktovat správce hřiště a dodržovat ceník. Cena využití atletických sektorů do 2 hodin je 10 Kč/osoba. Hrací plochy s povrchem CONIPUR (pro nohejbal, volejbal, basketbal, tenis) - 150 Kč za využití do 3 hodin, nad 3 hodiny 120 Kč. Za využití fotbalového hřiště s UMT III. generace je cena 1 000 Kč za 60 minut, za každou započatou půlhodinu 500 Kč, za 120 minut 2200 Kč, za každou započatou půlhodinu 600 Kč.
- **Street workout:** V Mládežnické ulici v areálu 4. ZŠ Jirkov (sídliště Na Borku). K dispozici jsou cvičební hrazdy, 2 hrazdy, 3 sestupné hrazdy, 3 malá bradla na dipy, monkey bar, troje kruhy, velká bradla, šplhací soustava s pětimetrovým lanem, lavice na sed-lehy, hyperextenzní lavice a pneumatika 230 kg. Celý cvičební areál je oplocen, přístup do něj je zcela zdarma.

Na území města Jirkova jsou volně přístupná dětská hřiště v těchto lokalitách²:

- **Na Borku u čp. 1617**
- **Boženy Němcové**
- **Obránců míru (Na Skalce)** - se správcem (hřiště je uzamčené, přístupné v čase určeným v provozním řádu)
- **K. Popelky**
- **Alešova** (atrium)
- **Kludského** – se správcem (hřiště je uzamčené, přístupné v čase určeným v provozním řádu)
- **Olejomlýnský park**
- **8. Krušnohorská 1660–1661**
- **Krušnohorská u 4. ZŠ** (u-rampa)
- **Březenec** (u fotbalového hřiště)
- **Březenec** (u rybníka)
- **Vinařická** (zahrada Kludského vily)
- **Červený Hrádek**

Malovaná hřiště: V současné době je v nabídce také celkem 25 her, jako Skákací panák, Opičí dráha, Twister nebo skok do dálky. Město Jirko se rozhodlo rozšířit volnočasové aktivity pro děti skrze hry na chodníku, které lze najít na těchto lokalitách:

- **Vnitroblok ul. Alešova x U Sauny (hry – Mini dráha, skákací panák)**
- **Vnitroblok ul. Červenohrádecká x Jezerská (hry – Twister, fit čtverec)**
- **Studentská, u 2 MŠ (hry – Sprint dráha, čokoláda)**
- **Klece na Borku (hry – Piškvorky, skákací panák, skok do dálky, opičí dráha)**

Každé hřiště má svůj provozní řád, který je umístěný u vchodu. Zjištěné závady se hlásí na pracovníci odboru majetku města a útvaru investic, případně ihned na telefonní čísla v provozním řádu. Kontrola a údržba těchto hřišť probíhá dle potřeby, zajišťuje jí firma Onza, a.s. a pracovníci veřejně prospěšných prací. Běžná kontrola je 1x za měsíc. Odborná kontrola probíhá 1x ročně. Každé hřiště má svůj vlastní provozní řád, umístěný na viditelném místě u vchodu.

² Viz webové stránky města: [Dětská hřiště – Oficiální stránky města Jirkov](#)

Obrázek 1 Rampy v Olejomylnském parku

Zdroj: archiv autora

Obrázek 2 Pumptrack a workout hřiště v Olejomylnském parku

Zdroj: archiv autora

Obrázek 3 Dětské hřiště v Olejomylnském parku

Zdroj: archiv autora

Obrázek 4 Rampy Borek, ulice Krušnohorská u 4. ZŠ

Zdroj: archiv autora

Obrázek 5 Rampy Borek, ulice Krušnohorská u 4. ZŠ

Zdroj: [Oficiální stránky města Jirkov – Dětská hřiště](#)

Zapojení dětí a mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí do organizovaných volnočasových aktivit – shrnutí z pohledu poskytovatelů

V kontextu Jirkova byly jako děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí většinou oslovených zástupců poskytovatelů volnočasových aktivit označovány osoby z těchto věkových skupin žijící na sídlišti Nové Ervěnice, kterým aktéři často připisovali romskou etnicitu.

Co se týče účasti dětí a mladých lidí ze sociálně znevýhodněného prostředí, lze na základě informací od jednotlivých aktérů shrnout, že **v Jirkově nedochází k významnějšímu zapojování těchto dětí a mládeže do organizovaných volnočasových aktivit**. Přestože nabídka aktivit ve městě zahrnuje celou škálu zájmových činností, jejich účast je nízká, zvláště pak po 14. roce věku.

Pro zapojení do volnočasových aktivit je klíčové dostat informace mezi potenciální zájemce. Město Jirkov je v této věci aktivní, např. v září 2024 se v Olejomylnském parku uskutečnila akce s názvem „Viděn v ulicích“, kterou organizovalo sdružení Světlo Kadaň právě ve spolupráci s městem. Akce se zúčastnila městská policie, hasiči a Charita Most, kteří se aktivně podíleli na zajištění programu a poskytovali informace o svých službách. V předchozích letech se akce konala u ZŠ Nerudova. Další podobná akce se v Olejomylnském parku uskutečnila koncem léta, kdy město ve spolupráci s DDM Paraplíčko uspořádalo rozloučení s prázdninami spojené s dětskou olympiádou. Na této akci představily svou činnost různé sportovní kluby působící v Jirkově. Obdobným způsobem prezentuje vyučované umělecké obory i ZUŠ, která v areálu školy pořádá hudební vystoupení a vystavuje výtvarné práce.

Bariéry a příležitosti zapojení do volnočasových aktivit

Do ZUŠ, DDM a do zájmových kroužků dochází děti ze sociálně znevýhodněného prostředí spíše v jednotkách případů než ve větším počtu. Nicméně **počet těchto dětí je vyšší, pokud se pravidelné zájmové činnosti konají blíže k jejich bydlišti**.

Nejvíce k nám chodí do objektu, do Školní, kde sídlíme, děti ze čtvrté základky a z dvojky, pro ty je to nejbližší. Menší množství dětí chodí z první a z trojky, ale na trojce máme zase víc kroužků. (místní aktér v oblasti volnočasových aktivit)

Někteří z poskytovatelů na otázku, zda jejich sportovní kluby navštěvují děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, odpověděli, že tyto děti nejeví zájem navštěvovat klasické sportovní kluby, ale zejména chlapci spíše volí bojové sporty, především box. Jedním z důvodů, proč tomu tak může být, je podle nich skutečnost, že členský příspěvek v boxerském klubu **není vyžadován k zaplacení na pololetí/rok, ale je možné platit měsíčně či za individuální lekce a také není vyžadována pravidelná docházka**. Z vyjádření dalšího aktéra

vyplývá, že box je mezi částí jirkovské mládeže považován za atraktivní s ohledem na status ve vrstevnické skupině.

Ano jsme přímo na 3. ZŠ Jirkov v Ervěnicích, kde i trénujeme všechny nižší kategorie, bohužel tyto děti nechtějí sportovat jinak než bojově. (místní aktér v oblasti volnočasových aktivit)

Máme tady ale některé, kteří chodí na ten box. No, ale tam taky chodí kvůli tomu, že když nepřijdou, tak se nic neděje. A platí se za lekci vlastně. Ale zase se bavíme, že na box chodí ne kvůli tomu, že by je to nějakým způsobem zajímalo, ale protože jsou jako drsní venku.

A druhá věc, že to nemusí být pravidelně. Že tam je to jako jim jedno. To je vlastně ta Škola boje. Oni teda jako zaplatit za ten kroužek, co jsem slyšela, ale chodit úplně, když prostě nepřijdou, nepřijdou. Buď šlo měsíčně, nějak 300, nebo se dalo platit za ten den, cos tam jenom přišla. (místní aktér v oblasti volnočasových aktivit)

V tělocvičně MG a ZŠ v Krušnohorské ulici probíhají v rámci projektu „Zapoj se a sportuj“ každou neděli fotbalové tréninky pro chlapce ve věku 15–20 let. Organizátor z řad městské policie vidí smysl této činnosti v motivaci mladých lidí trávit volný čas aktivně, namísto neorganizovaného trávení volna na ulici. I přes velký zájem o tuto aktivitu však prostory tělocvičny neumožňují navýšení kapacity, a proto je počet účastníků omezen a fotbal se hraje v menších skupinách. Organizátor v rozhovoru zdůraznil, že zaznamenal pozitivní dopad na chlapce, kteří se naučili dochvilnosti a pravidelně se této činnosti účastní.

Kdy jsem chtěl začlenit tady z Ervěnic, ze sociálně vyloučené lokality, kluky do fotbalu. Takže s nimi chodím vlastně na základku, na první, a každou neděli tam hrajeme fotbal. Kde se pohybují, vlastně netráví ten volný čas tady na ulici. (zástupce MP)

Nedostatek financí sami poskytovatelé nevnímají jako zásadní překážku vstupu dětí ze znevýhodněného prostředí do jimi nabízených zájmových aktivit, což dokládají i citace níže. Ceny kroužků/členských příspěvků jsou dle jejich názoru přiměřené a většinou se nesetkávají s problémy je zaplatit. Pokud se problém s placením objeví, nabízí možnost si platbu rozložit, a zdůrazňují, že vždy se dá s rodičem individuálně domluvit. Někteří ze zástupců poskytovatelů poukazovali na to, že řada rodičů ví o možnosti obrátit se za účelem zaplacení úplaty za zájmovou činnost na některou z nadací nebo v případě aktivit sportovního charakteru i na zdravotní pojišťovny.

Z finančních důvodů děti ze znevýhodněného prostředí dle názoru poskytovatelů většinou docházku neukončují. Pokud přestanou docházet do jejich zájmových činností je to především z důvodu ztráty zájmu.

Určitě by neměli mít problém to ufinancovat. Jak říkám, teď na začátku roku jsem řešila pár rodičů, kteří chtěli dát děti na kroužky a neměli na to. Vyřešili

jsme to, domluvili jsme se. Cena není limit, aby dítě nemohlo chodit na kroužek. Pokud rodič chce, vždycky se dá domluvit a jde to. (místní aktér v oblasti volnočasových aktivit)

Ano úhrady ČP řešíme od počátku intenzivně, neboť jsme i v prvopočátku měli nastavené měsíční úhrady právě s ohledem na přístupnost a sociálně. (místní aktér v oblasti volnočasových aktivit)

Z pohledu aktérů je překážkou pro docházení dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí do pravidelných zájmových aktivit především nedostatek podpory rodiny nebo nepodnětné rodinné prostředí. Kromě **absence podpory od rodiny** bylo aktéry také často zmiňováno, že **dětem a mládeži ze znevýhodněného prostředí chybí motivace docházet na volnočasové aktivity pravidelně a věnovat se i cvičení či přípravě**. Co se týče ukončování docházky do pravidelných zájmových aktivit, skoro každý z poskytovatelů zmínil, že hlavním důvodem je především začátek období dospívání, kdy mladí lidé již nemají zájem trávit svůj volný čas organizovaně a mnozí spíše upřednostňují neorganizovaný volný čas trávený s vrstevníky. Toto platí pro populaci mladých lidí obecně, netýká se to jen těch ze znevýhodněného prostředí.

Dneska mi přijde, že něco chceme po dětech, ale ono to nejde doma od těch rodičů směrem k těm dětem. Myslím si, že dnešní rodiče na to nejsou vůbec nastavení. Mně přijde, že oni rodiče do žádných zájmových kroužků nechodili. Není to prostě jejich přirozenost. Tudíž do toho nemotivují ani ty děti. Samozřejmě potom je to určitě nějaká míra pohodlnosti, lenosti, nezájmu i těch dětí, které dneska jsou možná nastavené víc na sociální sítě, telefony, aplikace a počítače.

Já si myslím, že my jsme nebyli o moc jiní v tom jejich věku, takže je to fakt těžké soudit, takhle jim říkat, co mají dělat. Už jim začínají hormony a mají úplně jiné myšlenky, a prostě to je těžké. (místní aktér v oblasti volnočasových aktivit)

Jak už bylo zmíněno, **děti a mládež ze znevýhodněného prostředí se pravidelněji účastní volnočasových aktivit pořádaných NZDM**. Pracovnice v rozhovoru uváděly konkrétní aktivity: „chlapci rádi navštěvují hudebnu, ateliér nebo hrají fotbal. Dívky naopak nejvíce preferují taneční aktivity. Oblíbenou činností pro obě skupiny je společné vaření“. Pracovníci dlouhodobě pozorují, že jejich klienti často postrádají zkušenosti s trávením času v přírodě nebo v méně známém prostředí. Z tohoto důvodu se zaměřují na plánování výletů a aktivit, které rozvíjejí fyzickou zdatnost dětí a jejich orientaci mimo běžné prostředí, například na koupalištích a v přírodě.

NZDM tedy do jisté míry supluje funkci zájmových kroužků, přičemž děti ze sociálně znevýhodněného prostředí zde oceňují především **bezpečné prostředí**, kde se cítí komfortně ve společnosti vrstevníků, obvykle s podobným sociálním zázemím. Kromě možnosti trávení volného času, si cení zejména **důvěry k pracovníkům klubu**, jimž se mohou svěřit se svými

starostmi a obrátit se na ně o pomoc s řešením problémů. NZDM nevyžaduje pravidelnou docházku, což dává dětem pocit svobody a přispívá k tomu, že zařízení navštěvují proto, že chtějí, nikoliv proto, že je to od nich vyžadováno.

Trávení volného času, potřeby a bariéry – perspektiva dětí a mládeže

Následující část zprávy přináší základní informace o trávení volného času a potřebách dětí a mladých lidí žijících v Jirkově z jejich pohledu. Zjištění vycházejí z terénního šetření, které ve městě probíhalo od června do září 2024. Zástupci sledované cílové skupiny byli kontaktováni a oslovováni na různých místech, zejména pak v lokalitách identifikovaných jako místa setkávání dětí a mladých lidí (blíže viz Tabulka 2).

Děti 10–14 let

Děti z této věkové skupiny vyjmenovávaly celou řadu různorodých aktivit, které provozují, když tráví čas „venku“. „Být venku“ patřilo v této věkové skupině mezi nejčastější uváděnou odpověď na otázku ohledně trávení volného času. Děti uváděly, že jsou venku s kamarády a kamarádkami, což znamenalo např. že hrají fotbal, jezdí na koloběžkách, na kolech, na skateboardu, inline bruslích, hrají si na hřišti, chodí na procházky po okolí nebo venčit psa. Děti vysvětlovaly, že vždy nemusí jít o žádnou specifickou činnost, třeba jen někde postávají, povídají si, hrají si nebo společně poslouchají hudbu z mobilního telefonu. Většina dětí z této skupiny uvedené aktivity podniká v blízkosti svého bydliště, kde mají povoleno od rodičů chodit, tzn. děti oslovené ve skateparku u ZŠ Krušnohorská jsou z ulic Na Borku, SNP a Mládežnická, naopak děti oslovené v Ervěnicích tráví většinou svůj volný čas tam. Pokud chodí na vzdálenější místa, např. na koupaliště, do centra, je to za nějakou konkrétní aktivitou a většinou s rodiči (např. na nákupy nebo „na kolotoče“ v době Hornické pouti). Do Chomutova děti tohoto věku samy nechodí. Čas strávený venku je také orámován určitou dobou, do kdy mají být zpátky doma.

Výběr míst využívaných k neorganizovaným volnočasovým aktivitám je tedy pro ně většinou dán možnostmi, které nabízí okolí jejich bydliště. Často to byly lokality, kde děti byly v rámci terénního šetření osloveny. Děti oslovené ve skateparku u ZŠ Krušnohorská nejčastěji tráví svůj volný čas právě tam. Obecně děti okolo 10 let ke svým venkovním aktivitám využívají prostě i ulice a prostory v okolí svého domu. To potvrdily výpovědi dětí z Ervěnic, které si hrají na prostranstvích mezi domy. Přestože z hřišť na míčové hry zbyly na ervěnickém sídlišti jen pozůstatky betonové hrací plochy, děti tvrdily, že zde hrají vybíjenou. Na travnatých plochách si děti hrají různé hry ve skupinkách podle věku.

Někteří ze zástupců této věkové skupiny samostatně navštěvují Olejomylnský park. Další děti tam chodí s doprovodem starších dětí nebo rodičů. Zmiňovaly konkrétně pumptrack, lanové hřiště, lanovku a rampu. Pro některé děti představuje v Olejomylnském parku zajímavý prvek ke hře i řeka Bílina. Děti se v parku rovněž setkávají s kamarády, povídají si nebo využívají ke společné zábavě mobilní telefony.

Jako pro ně nepříjemná nebo nebezpečná místa označily děti zejména podchody u sídlišť a různá nepřehledná a zanedbaná zákoutí. Některé děti uváděly, že se občas necítí bezpečně na místech, která ve volném čase pravidelně navštěvují, např. skatepark. Důvodem jsou třeba rvačky, děti však přiznaly, že v těchto případech mají ambivalentní pocity, bojí se, ale zároveň jsou zvědavé a pozorovat vzniklou situaci je pro ně svým způsobem přitažlivé.

Mládež od 15 let

S posledními ročníky základní školy a přechodem na střední stupeň vzdělávání se dětem rozšiřují možnosti i prostor, kde mohou svůj volný čas trávit. Podle výpovědí se mládež z této věkové skupiny může pohybovat samostatně po celém městě a místa, která pro trávení volného času vyhledávají již nejsou svázána s místem jejich bydliště. Pro mladé lidi z Jirkova to znamená, že mohou využít nabídku sousedního Chomutova. Někteří nemají problém dojet i do vzdálenějších měst, např. do Mostu nebo do Kadaně, pokud tam mají kamarády, příbuzné, známé nebo přítele/přítelkyni.

Mezi aktivity, které oslovená mládež vyjmenovala, patří setkávání s kamarády, chodí si posedět a popovídat, nebo využívají ke společné zábavě mobilní telefony. Mladí lidé dále uváděli různé sportovní aktivity jako fotbal, jízdu na koloběžkách a kolech, cvičení na workoutovém hřišti nebo v gymu a v létě návštěvy koupaliště. Konkrétní místa, která využívají pak zahrnovala např. Olejomyšský park (konkrétně pak workoutové hřiště, pumptrack a rampu) a skatepark u ZŠ Krušnohorská. V menší míře byly zmiňovány i procházky po městě nebo jeho okolí (zámek a zámecký park Červený Hrádek), návštěvy čajovny nebo kavárny.

Byla zaznamenána i negativní hodnocení, že pro mládež „ve městě nic není“, čímž byly myšleny nedostatečné možnosti trávení volného času. Někteří mladí uváděli, že za zábavou vyráží mimo město. V sousedním Chomutově využívají skatepark, různá sportoviště, areál Kamencového jezera, aquapark, ale také navštěvují kluby, bary a restaurace. Uváděli též, že do Chomutova nebo do Mostu jezdí „za nakupováním“, protože v Jirkově není větší obchodní centrum.

K místům, kterým se buď vyhýbají, nebo v nich vzbuzují nepříjemné pocity, řadili dotázaní mladí lidé nejčastěji sídliště Nové Ervěnice. Několik z nich (šlo o jednotky) v Ervěnicích získalo negativní zkušenost, podle výpovědí šlo většinou o „vulgární pokřikování a nadávky“ nebo o přítomnost u konfliktu mezi jinými osobami.

Zapojení dětí a mládeže do organizovaných volnočasových aktivit

Rozhovory s dětmi a mládeží potvrdily, že organizované volnočasové aktivity nejhojněji navštěvují děti ve školním věku. Využívají kroužky při základních školách, aktivity zajišťované DDM Paraplíčko, docházejí do sportovních klubů i za uměleckou činností do ZUŠ. Konstatování zástupců poskytovatelů volnočasových aktivit, že s věkem u dětí docházka a zájem klesá, dosvědčují výpovědi dotázaných, kteří vyjmenovávali výčet aktivit, jimž se v mladším věku věnovali, ale postupně s nimi přestali.

Z hlediska dětí a mladých lidí je důležité, aby je organizovaná volnočasová činnost bavila a naplňovala, ale zároveň má na jejich zájmy velký vliv i vrstevnická skupiny do níž se řadí. Přítomnost nebo nepřítomnost kamaráda/kamarádů může být důvodem proč na kroužek chodit nebo ho naopak opustit. Rozhodující je i pocit bezpečí a otevřená atmosféra. Děti zpravidla nechtějí trávit volný čas tam, kde zažívají stres nebo diskomfort.

Děti a mládež ze znevýhodněného prostředí v rozhovorech uváděly nižší počet organizovaných aktivit, jichž se účastní nebo v minulosti účastnily. Také znaly méně poskytovatelů takových aktivit (nejčastěji základní školy a DDM Paraplíčko). Děti a mladí lidé z Nových Ervěnic znali NZDM („klub Fontána“) a věděli, že svůj volný čas mohou trávit i tam.

Co by děti a mládež chtěly v rámci volného času využívat

Děti a mladí lidé byli v rámci šetření dotázáni také na to, co by podle nich mělo v Jirkově ve veřejném prostoru vzniknout, případně co se jim zde líbí a nelíbí, co by změnili, nebo upravili. Málo kdo byl na místě schopen odpovědět a formulovat jasnou představu o tom, co by to mělo být. Na druhou stranu, řada z nich při dotazu, zda by byli ochotni se v budoucnosti do diskuse o nových volnočasových možnostech v Jirkově zapojit, vyjadřovala ochotu. Jednalo se především o studenty středních či vysokých škol.

Dotázaní obvykle vycházeli z toho, čím svůj volný čas naplňují, a od toho se odvíjely jejich konkrétní nápady na to, co by se mělo zlepšit. Jejich nápady se často týkaly rekonstrukce nebo zpřístupnění stávajících míst a zařízení.

Nejčastěji byl zmiňován skatepark u ZŠ Krušnohorská, jenž podle mnohých uživatelů potřebuje opravit. Řada z nich poukazovala na bezpečnost, která se kvůli opotřebení ramp snižuje.

Dále byla vyslovena potřeba, aby byla možnost využívat hřiště „s umělkou“ nejen sportovními kluby, ale také veřejností. Chlapci ve věku okolo 14 let se shodovali v tom, že by bylo dobré, aby mohli samostatně navštěvovat gym v dřívějším věku, než je to aktuálně možné. Mladším dětem v Jirkově chybí „velké trampolíny“.

Některým mladým lidem chybí ve městě kulturní akce zaměřené právě na jejich věkovou kategorii.

Shrnutí hlavních zjištění

Možnosti trávení volného času pro děti a mládež v Jirkově

Pravidelnou zájmovou činností pro děti a mládež nabízí v Jirkově celá řada poskytovatelů. Na webových stránkách města lze najít nejen přehled těchto poskytovatelů, ale i další potřebné informace. Zájemci mohou informace o konkrétních zájmových činnostech nalézt i na webech jednotlivých organizací. Obyvatelé Jirkova se mohou s řadou nabízených volnočasových aktivit seznámit na akcích spolupřátaných městem.

Kromě organizovaných volnočasových aktivit jsou dětem a mládeži v Jirkově k dispozici i prostory a zařízení určené pro trávení neorganizovaného volného času. Hřiště i sportoviště děti a mladí lidé ve svém volném čase využívají, stejně tak i další veřejný prostor. Mladší děti si hrají nebo sportují obvykle v blízkosti bydliště, z tohoto pohledu se jeví jako nedostatečná dostupnost sportovních hřišť pro děti z části sídliště Nové Ervěnice. Starší děti a mládež dochází za neorganizovanými volnočasovými činnostmi i do vzdálenějších lokalit v Jirkově nebo do Chomutova. V rozhovorech byly nejčastěji zmiňovanými místy Olejomlýnský park a rampy na Borku (skatepark u 4. ZŠ v Krušnohorské ulici).

Dostupnost volnočasových aktivit pro děti a mládež ze znevýhodněného prostředí

Podle výpovědí aktérů poskytujících v Jirkově organizovanou zájmovou činnost se děti a mladí lidé ze znevýhodněného prostředí do nabízených volnočasových aktivit příliš nezapojují. Nelze říci, že by z nich byli zcela vyloučeni, ale jejich počet ve svých zařízeních a klubech aktérů odhadovali na jednotky, případně na počet okolo jedné desítky.

Děti a mládež ze znevýhodněného prostředí ve větší míře navštěvují volnočasové aktivity organizované NZDM. Aktivity se odehrávají v blízkosti sídliště Nové Ervěnice, kde žije větší počet domácností ohrožených sociálním vyloučením. Další navštěvovanou aktivitou je fotbal, který personálně i finančně zajišťuje Městská policie Jirkov.

Bariéry a příležitosti pro zapojení z dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí z pohledu aktérů

Z rozhovorů vyplývá, že poskytovatelé volnočasových aktivit nepovažují za bariéru zapojení dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí nedostatek finančních prostředků na uhrazení kroužků a dalších volnočasových aktivit. Zásadní je podle nich absence podpory rodiny a nedostatek motivace k pravidelné docházce. Toto stanovisko do určité míry podporuje zájem dětí a mladých lidí ze znevýhodněného prostředí o bojový sport, kde není vyžadována úhrada za delší časové období ani pravidelná docházka na tréninky. Na druhou stranu jsou tyto děti a mládež schopni docházet do NZDM, kde se do volnočasových činností se zájmem zapojují. Pracovnice to vysvětlují tím, že se jedná o bezpečné prostředí založené na vzájemné důvěře.

Doporučení

Pro zvýšení účasti dětí a mládeže ze znevýhodněného prostředí v organizovaných volnočasových aktivitách by bylo vhodné se zaměřit na:

- osvětu rodičů i dětí o nabídce a dostupnosti volnočasových aktivit a služeb,
- práci s rodiči a jejich aktivizaci,
- zvýšení motivovanosti dětí a mládeže k zapojení se do volnočasových aktivit a na poskytování dlouhodobější podpory pro vytrvání v daných aktivitách,
- zaměřit se i na zatraktivnění pravidelných zájmových aktivit.

Vzhledem k tomu, že děti a mládež ze znevýhodněného prostředí se aktivněji zapojují do volnočasových aktivit organizovaných NZDM, je třeba podpořit další rozvoj odborných kompetencí jejich pracovníků. Např. s podporou ASZ organizovat společná setkání NZDM z jiných měst, kde by pracovníci měli možnost sdílet dobrou praxi, získávat inspiraci nebo informace o podpůrných službách v regionu.

Ke kvalitnějšímu trávení volného času dětí a mládeže v Jirkově, včetně těch ze znevýhodněného prostředí by mohlo přispět:

- zapojení dětí a mládeže do plánování rozvoje volnočasových aktivit a zkvalitnění prostor k trávení volného času, např. prostřednictvím dobře nastaveného zpětnovazebního mechanismu,
- podporování akcí a aktivit pro rodiče s dětmi k budování vzájemné důvěry mezi rodinami a volnočasovými organizacemi,
- vytváření neformálních prostor pro mladá,
- využívání dat z pocitové mapy, např. ke zlepšení stavu míst, kde se děti a mládež i další obyvatelé necítí bezpečně, nebo k rozvoji míst, kde děti a mládež tráví volný čas.

Seznam literatury a zdrojů

Bocan, M. (2012). *Děti a volný čas – jaké kroužky děti navštěvují?* NPI, metodický portál rvp.cz [Odborný článek: Děti a volný čas – jaké kroužky děti navštěvují? \(rvp.cz\)](http://rvp.cz/Odborný%20článek%3A%20Děti%20a%20volný%20čas%20–%20jaké%20kroužky%20dětí%20navštěvují%3F)

Krajská správa Českého statistického úřadu v Plzni ČSÚ. (2017). *Mladá generace v Plzeňském kraji – 2016*. ČSÚ. [untitled \(czso.cz\)](http://untitled.czso.cz)

Friedlaenderová, H., Landová, H., Mazáčová, P., Prázová, I. & Richter, V. (2022). *České děti a mládež jako čtenáři v době pandemie 2021*. Brno: Host.

Hofbauer, B. 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál

Hamřík, Z. (2022). *Volný čas dětí a mládeže: zábava, odpočinek a příležitost pro rozvoj*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.

Němec, Z. et al. (2019). *Systematická podpora sociálně znevýhodněných žáků ve vzdělávání*. Nová škola, o. p. s.

Patočková, V., Čermák, D., Šafr, J. (2022). *Volný čas dětí staršího školního věku a jeho prožívání. Výsledky reprezentativního výzkumu v České republice 2021 (monitorovací studie)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. www.soc.cas.cz/publikace/volny-cas-deti

Staveník, A. & Stejskalová, M. (2019). *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání města Brna*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Microsoft Word - Brno draft ven.docx \(socialni-zaclenovani.cz\)](http://Microsoft%20Word%20-%20Brno%20draft%20ven.docx%20(socialni-zaclenovani.cz))

Kociánová, H. (2022). *Evaluační zpráva Jirkov*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Microsoft Word – EZ Jirkov \(socialni-zaclenovani.cz\)](http://Microsoft%20Word%20–%20EZ%20Jirkov%20(socialni-zaclenovani.cz))

Korecká, Z., Turnerová, E. (2021). *Situační analýza pro město Jirkov*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Jirkov SA ZOR12.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](http://Jirkov%20SA%20ZOR12.pdf%20(socialni-zaclenovani.cz))

ASZ. (2018). *Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory ve městě Jirkov. Závěrečná zpráva z výzkumného screeningu v Jirkově*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [VSTUPNÍ ANALÝZA VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY VE MĚSTĚ JIRKOV \(socialni-zaclenovani.cz\)](http://VSTUPNÍ%20ANALÝZA%20VZDÁLENÉ%20DÍLČÍ%20PODPORY%20VE%20MĚSTĚ%20JIRKOV%20(socialni-zaclenovani.cz))

Charvát, P. (2019). *Každodennost a potřeby mládeže a mladých dospělých ohrožených sociálním vyloučením*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Tematicky-vyzkum-Chomutov.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](http://Tematicky-vyzkum-Chomutov.pdf%20(socialni-zaclenovani.cz))

Duffek, A., Jašek, M. (2021). *Životní podmínky obyvatel SVL: Veřejný prostor a sociálně vyloučené lokality*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Životní podmínky obyvatel SVL: Veřejný prostor a sociálně vyloučené lokality – OSZ – 2021 – Agentura pro socialni zaclenovani \(socialni-zaclenovani.cz\)](http://Životní%20podmínky%20obyvatel%20SVL%3A%20Veřejný%20prostor%20a%20sociálně%20vyloučené%20lokality%20–%20OSZ%20–%202021%20–%20Agentura%20pro%20socialni%20zaclenovani%20(socialni-zaclenovani.cz))

[Volný čas • Zdravá Generace \(zdravagenerace.cz\)](http://Volný%20čas%20•%20Zdravá%20Generace%20(zdravagenerace.cz))